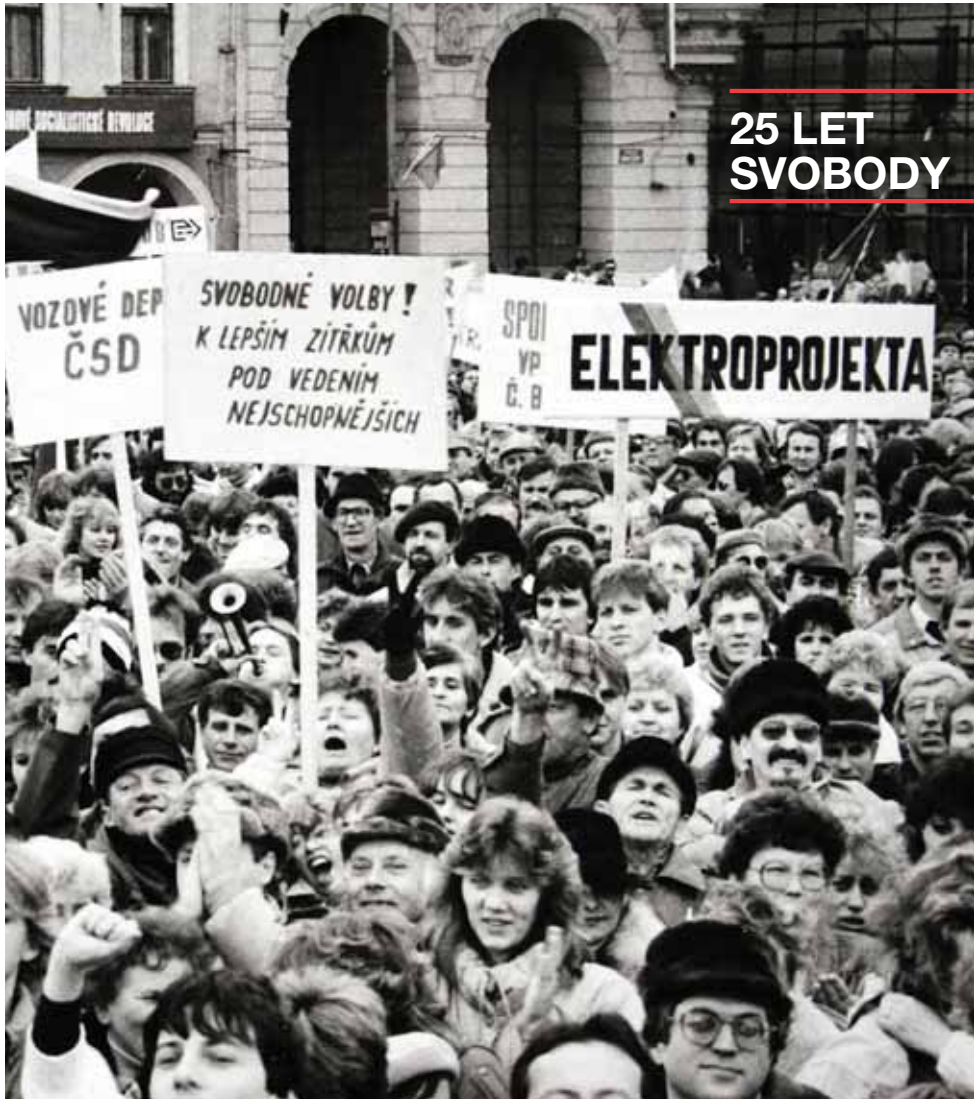

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

2

25 LET SVOBODY

- 1 Aktuality
- 6 O zákonu zachování štěstí
- 8 Jak se rodila Jihočeská univerzita
- 9 Můj život v totalitě
- 10 Studenti ve Štíru
- 11 Anketa
- 12 Teologická fakulta je plodem svobody
- 14 Na rybách v Austrálii

ROZHOVOR

16

Petr Konvalina
Lidé by se měli naučit jíst
alternativní plodiny

- 20 Centrum prevence rozšířilo své služby
- 22 Invest Day: Od nápadu k realizaci
- 24 Pořád něco hledám

26

POLÁRNÍ LETNÍ TÁBOR

JOURNAL

časopis Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, č. 6/2014

Vydavatel:

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích,
Braníšovská 31a, 370 05, České Budějovice

Šéfredaktor: Miroslav Vlasák

Redakce: Mgr. Alena Binterová, Eliška Hirková

Spolupracovníci: prof. PaedDr. Michal Bauer, Ph.D.,
Mgr. Alexandra Bernardová, prof. RNDr. Pavel Blažka,
CSc., doc. PhDr. Jiří Divišek, CSc., Ing. Radim Dušek, prof.
RNDr. Libor Grubhoffer, CSc., doc. PhDr. Jiří Jankovský,
Ph.D., doc. Mgr. Michal Kaplánek, Th.D., Mgr. Jan Kavan,
doc. Ing. Petr Konvalina, Ph.D., Mgr. Hynek Látal, Ph.D.,
Mgr. Vladimíra Nechvátalová, Ph.D., prof. Ing. Miroslav
Oborník, Ph.D., Bc. Kateřina Švagrová, Mgr. Jiří Váňa

Fotografové: Aleš Motejl, Tomáš Stiborek

Grafické práce a sazba: Radka Folprechtová, Hana Melčová

Jazyková korektura: Michaela Šlapáková

Témata, připomínky a náměty můžete zasílat na
mvlasak@jcu.cz

JOURNAL je pětikrát ročně distribuován zdarma na Jihočeské
univerzitě, jejich fakultách a dalších vybraných místech.

Náklad 6 000 ks. Tisk: Protisk, s.r.o.

Místo vydání: České Budějovice.

Registrace MK ČR E 21448, ISSN 2336-2170.

1

MĚSTO ŽILO VÍTÁNÍM PRVÁKŮ

Začátek semestru obohatil už tradičně festival Vítání prváků.

Toho se letos chopili organizátoři z divadla SUD, kteří se rozhodli uspořádat celotýdenní festival s bezmála padesáti vlastními akcemi. Dalších padesát akcí bylo pak v režii místních kulturních, hudebních a jiných českobudějovických klubů. Počasí vyšlo, studenti se dobře bavili, co víc si přát?

2

SEMESTR VE ZNAMENÍ WEBŮ

S novým semestrem spustila univerzita nové webové stránky. Do konce roku by se s novým webem měla představit ještě Filozofická fakulta, Ekonomická fakulta, Teologická fakulta a Fakulta rybářství a ochrany vod.

3

SPOLEČNĚ OTEVŘOU BUDOVU

Od září má kampus novou budovu, která slouží společně Zemědělské fakultě a Fakultě rybářství a ochrany vod. Třípatrová budova za téměř 295 milionů korun disponuje moderní infrastrukturou a vybavením. Skládá se z poslucháren, učeben, pracoven, laboratoří, společného objektového zázemí, hygienického, provozního a technického zázemí. Slavnostní otevření je plánováno na 27. listopadu ve 14 hodin.

4

PRVNÍ TECHNICKÝ OBOR

Po letech úsilí otevřela univerzita svůj první technický obor. Čtyřletý bakalářský studijní obor Mechatronika zájemcům nabídne vzdělání spojující elektroniku s elektrotechnikou, výpočetní techniku s informatikou a strojírenstvím. Výuku zajišťuje Přírodovědecká fakulta JU ve spolupráci s Fakultou strojní ČVUT a českobudějovickou společností Robert Bosch. V letošním roce bylo k řádnému dennímu studiu přijato 17 studentů.

25 LET SVOBODY

Dvacet pět let je dlouhá doba, celá jedna generace. Ještě nikdy v novodobé historii si náš národ neužil tolik let svobody.

Co může dnešnímu osmnáctiletému studentovi říct listopad 1989 a Sametová revoluce? Je to pro něj už jen kus české historie stejně jako smrt Jana Palacha nebo atentát na Heydricha? Vždyť období mezi válečné první republiky trvalo pouze 20 let. I moje generace třicátníků má většinou jen mlhavé vzpomínky, pokud zrovna neseděla v listopadových dnech na náměstích rodičům na ramenou. Živě si vzpomínám na některé obrazy té doby – obraz zmláceného studenta v televizi, tehdejší revoluční píseň Pravda vífází, nápisy „Havel na Hrad“ vyryté na futrech LŠU, svatořečení Anežky české. Jako osmileté dítě jsem silně vnímal euforickou atmosféru.

ČESKÝ MEZINÁRODNÍ DEN

Obecně se příliš neví, že jsme přispěli světu jediným ryze českým mezinárodním dnem. 17. listopad se po celém světě slaví jako Mezinárodní den studentstva a je neodmyslitelně spjatý s bojem za svobodu. Jeho kořeny ale musíme hledat o něco hlouběji než v devětaosmdesátém roce. 17. listopadu 1939 totiž nacisté uzavřeli české vysoké školy a popravili vedoucí představitele studentské organizace. Byla to reakce na rozsáhlé protioкупаční demonstrace v Praze v souvislosti s pohřbem zastřeleného studenta Jana Opletala. Zatímco zavřením českých vysokých škol v listopadu 1939 teprve nacistický teror nabíral na obrátkách, o padesát let později se naopak začínal rozpadat Sovětský svaz. Ve východním bloku docházelo k uvolnění režimu a k převratům. Nejprve v Polsku a Maďarsku, poté padla v NDR nenáviděná berlínská

zeď. O několik dní později, 17. listopadu 1989, byla na Národní třídě v Praze brutálně rozehnána Veřejnou bezpečností pokojná demonstrace studentů. Ta v dalších dnech přerostla v půlmilionovou demonstraci, generální stávkou a nakonec se komunisté vzdali svého monopolu. Československo se tak po padesáti letech komunistické vlády dočkalo svobodného státu, prezidentem se stal Václav Havel. Díky nenásilnosti celého převratu se vžil termín „Sametová revoluce“.

LETÁKY ZA KOŠILÍ

Hlavní vlna odporu se samozřejmě konala v Praze, demonstrace se ale postupně rozšířily prakticky do každého města. Jak prožívali převratnou dobu ti, kteří v tu dobu studovali na českobudějovických fakultách? (*Jihočeská univerzita vznikla až v roce 1991, pozn. aut.*) Mezi aktivní českobudějovické studentské vůdce patřili například Martin Ehrlich, Radan Běhoun, Monika Němcová nebo tehdy tříadvacetiletý student 5. ročníku 5. ročníku Zemědělské fakulty Miroslav Oborník, dnes profesor na Přírodovědecké fakultě JU a Parazitologickém ústavu Akademie věd. *„Po páteční nechvalně proslulé ‚mlátičce‘ na Národní třídě jsme v pondělí odjeli s několika studenty do Prahy na první velkou demonstraci. To už se na Václaváku sešlo nějakých sto tisíc lidí. Nikdy jsem nezažil sílu takového davu, byla to fantastická atmosféra, lidé se chovali úžasně ohleduplně a pozitivně i v tlačenicích, která vznikla, když nám přístup na most zablokovaly obrněné transportéry,“* vzpomíná Miroslav Oborník. Z Prahy si studenti vezli nočním vlakem spousty letáků a doslova štěstí v ne-

šťěstí je potkalo doma na nádraží, kde obsah jejich zavazadel kontrolovala hlídka VB. Studenti si našťěstí včas přendali letáky pod košile. Události pak měly rychlý spád. „Po návratu z Prahy jsme byli zvoleni do stávkového výboru, který sídlil přímo na koleji. Holky připravovaly letáky, které jsme pak šířili po městě i ve vesnicích. Zorganizovali jsme první demonstraci, průvod šel od koleji na náměstí. Zajímavé pro nás studenty bylo mluvit k desetitisícovému davu. Tehdy se také šířily fámy, že se na nás od Lišova chystá pohotovostní pluk. Vše už ale bylo v pohybu, nedalo se to zastavit. Komunisti se vlastně nemožnili sami,“ popisuje vývoj událostí.

ESTÉBÁCI V MONTÉRKÁCH

Aktivní nebyli pouze studenti, ale i někteří pedagogové. Docent Jiří Divišek vzpomíná na listopadové události takto: „Vzhledem k tomu, že 17. listopad 1989 připadl na pátek, se studenti začali ve větší míře aktivizovat teprve v pondělí a členové stávkového výboru jednali s tehdejšími děkany obou fakult.

Byla vyhlášena stávka a zastavila se veškerá studijní a pedagogická činnost na fakultách,“ vzpomíná Jiří Divišek, který se o rok později stal prvním rektorem nově vzniklé Jihočeské univerzity. Od 21. listopadu se konala každodenní shromáždění studentů a některých učitelů na louce za vysokoškolskými kolejemi. Tam byly podávány informace o situaci na jiných vysokých školách. „Sám jsem se několika takových shromáždění aktivně zúčastnil a tehdy jsem byl upozorněn, že přítomní muži v montérkách nejsou dělníci ze sousední stavby, ale příslušníci StB,“ vzpomíná Jiří Divišek.

EUFORIE V REVOLUČNÍ PRAZE

Ve víru revolučního dění byl i docent Jiří Jankovský, pozdější zakladatel centra Arpida a pedagog Zdravotně sociální fakulty JU. V roce 1989 pracoval jako dětský psycholog a speciální pedagog v krumlovské poradně. „Hned druhý den po 17. listopadu museli všichni pracovníci poradny na jakýsi podivný aktiv, kde vystoupila s plamenným proje-

vem soudružka z OV KSČ, že se takto přece nemohou chovat studenti, kteří studují díky naší socialistické společnosti za dělnické peníze," popisuje tehdejší obvyklé „soudružské“ fráze. Brzy poté se uskutečnilo první setkání lidí na tehdy ještě ne zcela zaplněném českokrumlovském náměstí. Jiřího Jankovského to ale táhlo do Prahy. „Revoluční Praha, dění na Václavském náměstí, stávka studentů, herců, ale především neopakovatelná atmosféra setkání na Letné. To byl opravdu jen těžko popsatelný, naprosto výjimečný prožitek obrovské euforie z pozvolna nabývané svobody. Ten se mísil s pocitem jakési úzkosti, snad z možné ztráty právě nabyté naděje. Vždyť nebylo ještě zdaleka vyhráno. Přiznávám se, že jsem se tohoto nepříjemného pocitu zbavil až poté, co dělníci vypískali Miroslava Štěpána (člen předsednictva ÚV KSČ, pozn. aut.) a úspěšně proběhla generální stávka," vzpomíná. Miroslav Oborník doplňuje: „Nikdo tehdy netušil, co bude dál. Vůbec jsme nevěřili, že by mohl být Václav Havel zvolen prezidentem, to nám přišlo úplně mimo realitu. Vždyť ho zvolil ještě nezměněný parlament složený z komunistů!“

VELKÉ OČEKÁVÁNÍ I NAIVITA

Tehdejší student Pedagogické fakulty a dnes prorektor pro akademické záležitosti a profesor na Ústavu bohemistiky Filozofické fakulty JU Michal Bauer měl s listopadem 1989 spojené velké očekávání i naivitu. „Zdálo se, že všechno bude snazší, čistší, zřetelnější a jasnější. Časem se ukázalo, že tomu tak nebylo a není, což jistě souvisí i se zkušeností, stárnutím a poznáváním. Je nadále zajímavé sledovat, jací jsou fakultní a univerzitní předlistopadoví marxisté a komunisté dnes, jsou to individuální obrazy jejich chování za těch 25 let. Je pozoruhodné vnímat, jakých pozic dosáhli, jak se stavějí sami k sobě i ke svému okolí, jak kdo byl před Listopadem zbabělý, opatrný nebo odvážný, kdo se kam ztratil

nebo naopak kde a v čem prosadil. Činy, slova, gesta, ale třeba i oblékání – to všechno je zajímavé na lidech sledovat. O svobodě a demokracii se často mluví a uvažuje jako o něčem vnějškovém, snadném, osvojitelném; předlistopadový režim jako kdyby rozdělil svět na dvě – poměrně snadno oddělitelné a interpretova(tel)né – části, což byla samozřejmě jen iluze a je to zkrusování skutečnosti," říká Michal Bauer.

25 LET SVOBODY. CO DÁL?

Těch 25 let znovunabyté svobody provázely naši společnost snad všechny možné stavy – od počáteční euforie, očekávání, duchovní obrody, „blbě nálady“ až po stále více se projevující skepsi a zklamání z vývoje

i z toho, že za politické a ekonomické nitky stále ještě tahají bývalí straniční aparátčící. Mnoho idealistů procitlo a současná vlna zklamání způsobila, že se lidé začínají přiklánět k populismu a líbivým frázím. Zkušený manažer s neomezeným rozpočtem si dnes s trochou nadsázky proniknutí na politickou scénu může zahrnout do svého byznys plánu. „*Dá se vlastně v našem případě mluvit o skutečné demokracii? Ta přece není jen o svobodných volbách a existenci parlamentu, ale také o tom, že lidé ve společnosti nastavená pravidla chtějí dodržovat. A Češi jsou mistry v tom, jak něco obejít a hledat škvíry v zákonech,*“ zamýšlí se Miroslav Oborník. Jiří Jankovský tato slova potvrzuje: „*Nepatřím mezi nekritické stoupence současné, řekněme konzumní, společnosti, kdy nemálo lidí podléhá ‚diktátu okamžiku‘. Uvědomuji si také nebezpečí bezbřehého liberalismu, kdy jedinec nabývá mylný dojem, že může téměř vše. Základní etický postulát říká, že ne všechno, co člověk může, také smí. Tak jsme se stali svědky tzv. ‚divoké privatizace‘ a československý fenomén ‚tunelování‘ se dostal až do učebnic ekonomie,*“ upozorňuje. Michal Bauer k otázce svobody a lidské pokory dodává: „*Zdá se, že v současnosti se omezování svobody projevuje přece jen komplikovaněji, nemusí být a nebývá ideologické jako dříve, ale byrokratické, nerozumové, hierarchické, ovšem v důsledku působí obdobně mocensky. Dnešek nabízí iluzi mnohosti, předkládá spoustu materiálního a finančního, ale často se ztrácí to skutečně nejhlubší, etické, pokorné, pravdivé. Lež už není lží, nemá jí být, nýbrž mlčením či polopravdou. Jistěže to není záležitost nějaké doby, nýbrž jen a jen lidského jednání a chování. Svobodný lze zůstat i v nesvobodě, neboť to nejskutečnější a nejdůležitější je v každém z nás. A stejně je tomu i s pravdou a mravností. Je samozřejmě pozitivní, že ke změně v listopadu 1989 došlo, neboť tehdejší vláda jedné strany a jedné ideologie byla zvrhlá a měla podobu totality.*

I když si uvědomuji, jak tvrdě a osudově mohou dějiny do lidského života zasáhnout, je na každém z nás, jak s poskytnutou příležitostí nakládá. V tom nikomu žádné historické události nepomohou.“

SVOBODA SE MUSÍ BRÁNIT

Přes všechny pochybnosti o polistopadovém vývoji by asi jen málokdo z nás změnil dnešní dobu za jinou. Svoboda, byť pro mnohé zatím v plenkách a nedokonalá, je krásná a nenahraditelná. „*Soudní lidé si uvědomují, jak nesmírně cenná je, přes všechny současné problémy, nabytá svoboda a zároveň vnímají, jak snadno je zranitelná a křehká. Výsledky posledních voleb do Poslanecké sněmovny však bohudíky ukázaly, že si to lidé většinou uvědomili a hodnoty svobody i demokracie nepodceňují. To je velmi nadějně, neboť ve fungující občanské společnosti platí, že lidské být znamená být odpovědným nejenom vůči sobě, ostatním, ale slovy V. Havla i vůči řádu bytí, které nás přesahuje. Obrana nabyté svobody a demokracie tak zůstává velkým závazkem pro všechny lidi dobré vůle. Lze jen těžko předpovídat, zda bude trvat ještě jednu nebo více generací, než dospějeme k vytvoření opravdu dobře fungující občanské společnosti,*“ říká Jiří Jankovský. ●

Text: Miroslav Vlasák
Foto: Ladislav Pristaš

O ZÁKONU ZACHOVÁNÍ ŠTĚSTÍ

Rektor Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích Libor Grubhoffer vzpomíná na revoluční rok 1989 a zamýšlí se nad následujícími 25 lety života ve svobodném státě.

Jako by to bylo včera. Tak si pamatuji atmosféru v naší zemi před 17. listopadem 1989. Přestože poměry v zemi byly z mnoha pohledů již mnohem volnější, mohl jsem například na pozvání a s garancí finančního zajištění vycestovat na půlroční postdoktorský pobyt na univerzitu ve švédské Uppsale a s úžasem a obrovskými sympatiemi sledovat, jak každým dnem narůstá počet východoněmeckých občanů dožadujících se azylu na německé ambasádě

v Praze, komunistická totalitní moc nedávala naděje na to, že to tady v Československu praskne v brzké době.

CO JSME TO ZA NÁROD?

Vzpomínám si, že jsem se vracel na sklonku léta ze Švédska s velmi smíšenými pocity – měl jsem jasno, zůstat bych tam nemohl, na to byly moje kořeny v rodné hroudě příliš silně zapuštěny, současně jsem však měl silný pocit, že my Češi a Slováci nebudeme snad

nikdy schopni ten zatracený komunismus svrhnout. Můj švédský profesor mě skoro každý den provokoval poznámkami, cože to jsme za národ, když se nedokážeme inspirovat Poláky a Maďary a s nemožným režimem v agonii skoncovat. Štval mě s tím ukrutně. Tehdejší představitelé totalitní moci již byli vskutku neuvěřitelně trapní, jejich vláda už byla naprostá zoufalost (ostatně památne Jakešovo vystoupení na Červeném hrádku vstoupilo do dějin jako důkaz agonie komunismu v naší zemi), přesto se drželi zuby nehty, někteří už jenom zuby, jak se objevovalo na transparentech.

ERUPCI ŠTĚSTÍ STŘÍDÁ BLBÁ NÁLADA

Naštěstí zapracovala historická paměť 17. listopadu 1939, která nedala zapomenout na pravou podstatu zla totalitního režimu (nacismu), jakkoliv se komunisti snažili celá desetiletí tohoto historického milníku zneužívat pro svoji totalitní demagogii. Byli to opět studenti, podobně jako v roce 1939, kteří vystoupili statečně proti totalitní komunistické moci a strhli k rozhodnému činu podstatnou část občanů Československa. Důrazným postupem a trváním na otevřené demokracii v naší zemi jsme dosáhli svého, komunismus ve své trapnosti byl konečně poražen. Nastalo obrovské uvolnění štěstí, přímo erupce štěstí, kdo to nezažil, nedovede si to ani představit. Věci příští budoucnosti se však začaly záhy komplikovat. Divoká privatizace, neviditelná ruka trhu coby principiální regulátor tržní společnosti, obrovské trhliny v právním systému, zlatokopové, tunely, ekonomická kriminalita, blbá nálada ve společnosti, ztráta iluzí, ekonomická krize, nouze o práci a nezaměstnanost.

*Byli to opět studenti,
kteří vystoupili
statečně proti totalitní
komunistické moci a strhli
k rozhodnému činu
podstatnou část občanů
Československa.*

MOC A PENÍZE KAZÍ

Nicméně svoboda a demokracie, pluralitní politický systém, rovné příležitosti, otevřené hranice, nekonečné možnosti osobního rozvoje, příslušnost k civilizovanému světu, členství v NATO a EU, to vše bohatě vyváží zmíněná negativa přesně podle „zákona o zachování štěstí“. Každý den děkuji Pánu Bohu, že jsme se v listopadu 89 dočkali pádu komunistického

režimu a že jsme se konečně mohli nadechnout a vydat se do světa v přeneseném i vlastním slova smyslu. Jedno máj politika a politici společně, ať jde o totalitní, či demokratické pořádky: moc a peníze je kazí, a tak v naprosté většině případů dříve nebo později ztratí soudnost a nedokážou

včas odejít. Zachvátí je totiž falešný pocit jedinečnosti, potažmo nepostradatelnosti, začnou být trapní, drží se zuby nehty a někteří už zase jenom nehty. Zdá se, že s tím se nedá nic udělat. A přeci, dobrá mysl a radost ze života ve svobodné demokratické zemi, která je naštěstí už také členem NATO a EU, jsou řešením pro další směřování naší občanské společnosti. ●

Text: Libor Grubhoffer

Foto: Ladislav Pristaš

JAK SE RODILA JIHOČESKÁ UNIVERZITA

Docent Jiří Divišek se stal prvním porevolučním děkanem Pedagogické fakulty a významně se podílel na zrodu nově vznikající Jihočeské univerzity. V roce 1992 se stal jejím prvním rektorem.

Již před listopadovým převratem vzniklo v areálu ve Čtyřech Dvorech společné výpočetní středisko pro Jihočeské biologické centrum ČSAV, Provozně ekonomickou fakultu VŠZ a Pedagogickou fakultu, vybavené sálovým počítačem. Řízením tohoto střediska byli pověřeni zástupci jednotlivých institucí, a to Milan Straškraba, František Střeleček a já. Shodou okolností nikdo z nás nebyl členem KSČ. V něm byla asi schována první reálná myšlenka na vytvoření budoucí univerzity. Po Vánocích se situace už trochu uklidnila, když do funkce ministra školství nastoupil MUDr. Milan Adam, který vydal řadu nařízení a vyhlášek pro další činnost vysokých škol. Mimo jiné dal pokyn k volbám nových rektorů a děkanů samostatných fakult akademickou obcí. Tu tehdy tvořili všichni studenti řádného studia a všichni zaměstnanci v trvalém pracovním poměru. Na Pedagogické fakultě to bylo asi 1 000 studentů a 300 zaměstnanců. Tajná volba proběhla 15. 1. 1990 za účasti

80 % oprávněných voličů. Ten den večer mi bylo oznámeno, že jsem byl zvolen děkanem, a již následující den mne pan ministr jmenoval. Vznikly pro mne velmi nepříjemné úkoly. Vzhledem ke zrušení některých pracovišť, upravám jazykové přípravy studentů a odebráním neoprávněně získaných vědecko-pedagogických titulů jsem musel zrušit řadu pracovních poměrů a naopak pozvat k jednání osoby, které musely po roce 1968 opustit fakultu, a nabídnout jim možnost znovu na fakultě pracovat nebo dostudovat. Letní semestr již probíhal s upravenými studijními plány celkem bez problémů. Ale pro mne nastala hektická práce v Přípravném výboru pro zřízení Jihočeské univerzity, která trvala déle než rok. Měl jsem však ohromné štěstí, že jsem brzy našel ochotné a spolehlivé spolupracovníky, kteří mi nezištně pomáhali a radili, a hlavně důvěru v ústavech ČSAV a na Zemědělské fakultě. ●

*Text: Jiří Divišek
Foto: Ladislav Pristaš*

MŮJ ŽIVOT V TOTALITĚ

Profesor Pavel Blažka (1928) je přední český odborník v oblasti fyziologie vodních živočichů. Po revoluci se stal jedním ze zakladatelů a prvním děkanem Biologické fakulty JU. O co ho obralo 42 let života v totalitním režimu?

Zápis na Přírodovědeckou fakultu UK na podzim roku 1947 jsem našťastí stihnul před takzvaným Vítězným únorem a také jsem dostudoval pod minimálním vlivem na nás starší ročníky. Nahospodařil jsem si ale několik kaněk do svého profilu: jako člen sociální demokracie – byla chvilku dost jiná než ta dnešní – jsem odmítl poslušně přejít do KSČ, pak jsem odmítl ještě dvě další „pozvání“; jako mladý asistent jsem se aktivně účastnil majálesu 1956; proděkanovi pro biologické obory jsem vytknul to, že nařídil bez mého vědomí, aby dva pracovníci zoologické dílny (za kterou jsem odpovídal) zanechali přidělené práce a vyráběli mávátka na prvomájový průvod; svou kandidátskou (dnes doktorskou) práci jsem publikoval v USA v roce 1958, byť jsem se to snažil „vytitrovat“ dvěma publikacemi v SSSR; navíc jsem byl mládenec, který si obecně nedával moc pozor na jazyk. Bez významu nebylo ani to, že (vedoucí) členové komunistické buňky na fakultě nepublikovali mimo ČSR.

Takže jsem byl přiřazen do hydrobiologické skupiny vedené doc. J. Hrbáčkem, která byla roku 1960 vysunuta z fakulty do ČSAV. V té skupině jsem měl řadu přátel, trávil jsem s nimi víkendy na polabských tůních, bylo to pracoviště, které se stalo mezinárodně známé, v roce 1990 se změnilo ve dnešní Hydrobiologický ústav AV ČR. Přes zcela volnou ruku v pokračování v rozpracované tematice (bílkovinný metabolismus ryb) jsem v ní pro náhodné zkulovnění technických problémů nemohl pokračovat. Naproti tomu asi 6 týdnů po opuštění fakulty jsem dostal pozvánku na přednáškovou cestu po pěti univerzitách v USA a Kanadě, během realizace se z pěti univerzit stalo deset.

Takže ztrátou byla možnost pracovat v univerzitním prostředí na rozpracované a dodnes slibné tematice, ziskem práce v přátelském prostředí, které se nikdy nedalo neprodyšně uzavřít. Sám jsem dostal 6 pozvání na zahraniční pobyty – uskutečnily se tři, vždy byly zkracovány ze semestru na dva měsíce (expedice Royal Society v Ugandě jako část britské účasti v Mezinárodním biologickém programu, profesorské hostování na dvou kanadských univerzitách – McGill a Waterloo). Ke ztrátám patřilo také to, že přes několik žádostí jsme jako rodina nikdy nedostali „devizový příslib“ na prázdniny v Jugoslávii, po řadu let jsem také nebyl vpuštěn do SSSR. K mé nespokojenosti patří také to, že má omezená povolení umožňovala režimu tvrdit, že do zahraničí směji cestovat i nečlenové KSČ. O poměrech doma jsem ale v cizině vždy otevřeně hovořil. ●

Text: Pavel Blažka

Foto: Petr Znachor

STUDENTI VE ŠTÍRU

Před rokem mi jedna dobrá známá, která se řadu let zabývá astrologií, vysvětlovala, že určitá generace lidí narozených po roce 1984 je hodně odlišná od generací předchozích. Bylo to na jedné podzimní procházce přírodou, takže jsem poslouchal jen na půl ucha, ale vybavuji si něco v tom smyslu, že tato generace je narozena pod znamením Štíra. Toto znamení není právě přívětivé, jak už jméno napovídá, naopak – Štíří umějí pěkně kousnout do slabého místa a přesně v nečekaný čas. Společně jsme snadno mohli vyjmenovat několik přílehlavých příkladů z našeho bezprostředního okolí. Je to generace, která je velmi průbojná, docela sobecká, až bezohledná. Předchozí ročníky nemají proti těmto Štírům šanci, protože jsou z podstaty jiné a ctí zcela odlišná pravidla hry. Zkrátka, jejich světy se nemohou setkat, a proto vznikají neustálá nedorozumění a nekonečné rozepře.

Hynek Látal z Ústavu estetiky a dějin umění Filozofické fakulty JU se zamýšlí nad vývojem společnosti, a zejména pak mladé generace v posledních 25 letech.

Od té doby si na slova mé známé často vzpomenu, především když se zamýšlím nad přístupem některých studentů ke studiu a ke zvolenému oboru. Samozřejmě se v každém ročníku objevují výjimky, ale celkově se nálada mezi učiteli a studenty proměnila. Studenti ve Štíru většinou znají a prosazují svá práva, ale neplní své povinnosti. K tomu se ještě poji fakt, že jsme v průběhu 90. let minulého století plíživě a zároveň asi nevyhnutelně přijali principy konzumní společnosti, fenoménu, o němž se vlastně málo ví, ale je všudypřítomný. Naše společnost je velmi bohatá a všeho máme nadbytek, takže nám není nic dost dobré. Pokud se všechny tyto aspekty sejdou dohromady, je pro pojetí práce učitele, které ještě před deseti lety fungovalo, výsledkem výše zmíněná nevyhnutelná prohra. Zdá se totiž, že řada lidí chce všechno hned teď, ale ve skutečnosti nemá většina o nic opravdový, hlubší a soustředěný zájem. Při přemýšlení nad tím, kam naše společnost pětadvacet let po revoluci dospěla, se spíše jen pokouším přijít na to, jak vyhovět jejímu současnému nastavení. Jak přizpůsobit způsob výuky studentům ve Štíru. A jak tím způsobem alespoň přispět k tomu, aby se z těch desítek lidí, kteří na fakultu přicházejí, stali skutečně samostatně, kriticky a originálně myslící jednotlivci. Právě ty bude naše společnost během své stále nedokončené a bolestivé porevoluční transformace potřebovat nejvíce. Tu a tam vydržet jedovaté štíří bodnutí se kvůli tomu vyplatí. ●

*Text: Hynek Látal
Foto: archiv Hynka Látal*

Co se vám vybaví v souvislosti se 17. listopadem 1989?

Co pro vás znamená svoboda?

JAN FIALA, 26 LET, PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA

V té době mi bylo přes rok a půl, takže nevím, co se tehdy přesně stalo, ale vím, že byla Sametová revoluce. Ve škole se moderní dějiny nestíhají probrat, takže je člověk mnohdy odkázán jen na internet, kde ovšem je kolem informací skoro vždycky nějaký balast. Myslím si, že tehdy vznikla ČSFR, stali jsme se oficiálně nezávislími na Sovětském svazu, prezidentem se stal Havel a v následném nadšení vytvořil pár dobrých zákonů. Nastala nová éra obyvatel Československa. Svoboda pro mě znamená možnost vyjádřit se bez cenzury, kamkoliv vyjet nebo mít při volbách možnost výběru, které straně (ne)dám hlas.

TEREZA DVOŘÁČKOVÁ, 21 LET, EKONOMICKÁ FAKULTA

Studentské demonstrace, Václavské náměstí, Václav Havel a hlavně to, že Československo se konečně vymanollo z vlivu komunismu a bojovalo za demokracii. Svoboda pro mě znamená žít si „to svoje“. Studovat školu, kterou chci, přátel se, s kým chci, nakupovat si, co chci a kde chci... Nebýt nikým a ničím omežován.

KATEŘINA HADRAVOVÁ, 26 LET, PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Samozřejmě se mi vybaví den studentů a boj za svobodu. Myslím si, že v dnešní době spousta lidí bere svobodu jako samozřejmost a neuvědomuje si, že existuje na světě ještě jiná spousta lidí, pro které je to výsada, na kterou nemohou nikdy dosáhnout. Je to smutné, ale pravdivé. Odvažují se říci, že bych se také dokázala proti režimu vzbouřit. A co se týče samotného dne 17. listopadu 1989... Taťka s mým bráchou, kterému tehdy bylo 6 let, se téměř čirou náhodou přimotali do průvodu, který skončil na Václavském náměstí. A jediné, co si z toho můj bratr pamatuje, byl ten krásný hlasitý zvuk cinkání klíčů. Moc se mu to tehdy líbilo.

MICHAL KLIMT, 25 LET, FILOZOFICKÁ FAKULTA

Teď o víkendu se chystám do lesa spát pod širákem, a to je pro mě svoboda. V souvislosti se 17. listopadem 1989 se mi toho moc nevybaví. V té době mi byly 4 měsíce. Pro generaci mých rodičů to byly naprosto klíčové okamžiky. Ale já už spádám do generace, pro níž je to spíš událost z učebnice historie. Na druhou stranu se poslední dobou ukazuje, že ne všechny změny byly tak revoluční, a některé zapodivné zvyklosti té doby jsou u nás vidět pořád. Hmm, tak možná to vlastně aktuální je...

TEOLOGICKÁ FAKULTA JE PLODEM SVOBODY

Docent Teologické fakulty JU Michal Kaplánek v revolučním roce 1989 končil studium teologie a pár měsíců před vypuknutím listopadových událostí se stal kaplanem farnosti v Plzni. Od roku 1998 působí na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. V článku vzpomíná na tehdejší události a společenské klima.

V létě 1989 mi bylo 27 let. Skončil jsem studium na teologické fakultě v Litoměřicích a při nástupu na moje první kaplanské místo (1. 8. 1989) jsem musel – jako všichni oficiálně působící duchovní – složit slib věrnosti socialistické republice. Úředník, který nad námi měl dozor (tzv. církevní tajemník), si dal záležet na tom, abychom si byli vědomi závislosti nejen na milosti Boží, ale také na „milosti státu“. Vyžadoval totiž, abychom si pro plat, který nám stát poskytoval, chodili osobně k němu. Bylo to dosti komické, zejména když můj plat začínajícího kněze činil něco přes 600,- Kčs měsíčně. Na „zlaté dobré časy“ před Listopadem vzpomínat nemohu, spíš naopak. Žili jsme v atmosféře strachu a nedůvěry. V 80. letech vládnoucí KSČ už nepoužívala krutou represii, kterou pamatovali staří lidé z let padesátých. Zdálo se, že si všichni zvykli na lež a přetvářku: jinak se mluvilo v práci, jinak na schůzích, jinak u jídla doma či v hospodě. Ve většině obyvatelstva byla zakořeněna silná autocenzura. Veřejně si nikdo nedovolil nic říct. To se však od roku 1985 začalo pomalu měnit. Rostl počet lidí, kteří se nebáli. Přesto jich stále bylo velmi málo.

V podzimních měsících roku 1989 jsem byl plně zabrán do pastorační činnosti kaplana ohromné farnosti u sv. Bartoloměje v Plzni. Znamenalo to pro mě mnoho. Navázal jsem řadu kontaktů, dvakrát týdně jsem byl celé odpoledne na návštěvách nemocných

v nemocnicích, dvakrát týdně půl dne na obřadech v krematoriu, každý den nějakou dobu ve zpovědnici, v neděli alespoň dvě bohoslužby. Dokonce jsme učili – ač neoficiálně – náboženství, a to v sakristii františkánského kostela.

Do této atmosféry přišly zprávy o listopadových událostech v Praze. Zpočátku jsem měl strach, jak to skončí. Naštěstí jsme byli v kontaktu s lidmi, kteří nám dodávali optimismus, protože už věděli či tušili, že komunismus

padne. Jedním z nich byl Dominik Duka, dnes kardinál, tehdy nenápadný škodovák. S úžasem jsem v televizi sledoval, jak se stasticové zástupy lidí, kteří donedávna nechťeli o církvi a náboženství nic slyšet, modlí spolu s Václavem Malým na Letenské pláni.

Velmi brzy jsme – my kaplani – byli požádáni, abychom podpořili stávkující studenty a různé skupiny vznikajícího Občanského fóra. Pamatuji se na im-

provizovanou besedu na Lékařské fakultě v Plzni, stejně jako na ohromné shromáždění Občanského fóra lékařů a zdravotníků v Domě kultury. Moje zkušenosti se studenty

byly jednoznačně pozitivní. Nemůžu ovšem totéž říci o těch, kteří využili vlny změn, aby začali rychle sledovat vlastní zájmy, a to třeba i v řadách Občanského fóra. Nicméně to, co jsem prožíval, byl zážrak: vysvobození po 40 letech totality bylo pro mě jako vstup Izraelitů do zaslíbené země po 40 letech putování pouští. Lidé byli k sobě vstřícní i v každodenním životě, takže jsme byli za pár měsíců znovu překvapeni, když se zase vše vracelo „do normálu“.

V listopadu 1989 neproběhla revoluce, ale pouze prudká změna režimu, která byla radikálnější, než by očekávali i ti největší optimisté. Proto tuto změnu považuji za zázrak. Protože si však většina lidí za 40 let na totalitu zvykla, nebyla změna zase tak radikální, jak by bylo bývalo potřeba – ale to vidíme až nyní, s odstupem 25 let.

Moje první návštěva na Jihočeské univerzitě se uskutečnila někdy v roce 1991. Tehdy jsem se zde setkal se salesiány Jaroslavem Kuchařem (nyní ředitel nakladatelství Portál) a Zdeňkem Demelem, kteří se zrovna podíleli na přípravě programu ekumenické výuky náboženství na českobudějovických školách. Spolu jsme pak šli za tehdejším budějovickým biskupem Miloslavem Vlkem.

Většina lidí si za 40 let na totalitu zvykla, proto nebyla změna zase tak radikální, jak by bylo potřeba.

Listopad 1989 mi otevřel nové obzory. Najednou byla svoboda. Mohl jsem vystoupit veřejně jako salesián a začít budovat Salesiánské středisko mládeže v Plzni-Lobzích. Něco takového by mě ještě v létě 1989 ani ve snu nenapadlo.

Teologická fakulta Jihočeské univerzity je plodem této svobody. Zatímco některé fakulty existovaly v jiné formě už za totalitu, Teologická fakulta vznikla opravdu z ničeho. Za to patří dík zejména několika lidem, kteří stáli u zrodu fakulty. Vedle výše jmenovaných salesiánů Zdeňka Demela a Jaroslava Kuchaře to byla

především Ludmila Muchová a také představitelé církve (Miroslav Vlk a Václav Dvořák) i vznikající Jihočeské univerzity. Myslím, že ani oni netušili, že se za dvě desetiletí fakulta stane stabilní, etablovanou institucí.

Před Vánoce mi 1989 jsem byl požádán, abych napsal vánoční zamyšlení do časopisu Plzeňský student. Článek v periodiku vydávaném studenty skutečně vyšel. V návalu množství práce i zážitků jsem na něj zapomněl. Když jsem po letech prohraboval staré papíry, článek jsem objevil. Nebyl ničím zvláštní. Snad jenom tím, že bych ho mohl podepsat dnes stejně jako před pětadvaceti lety. A na to jsem hrdý!

Kolik bylo lidí, kteří pár měsíců po Listopadu snižovali význam tehdejších událostí a styděli se za své nadšení. Když lidé vidí dobové záběry, říkají obyčejně: „To byla (jen) euforie!“ Ale to není pravda. Listopad znamenal zlomení okovů – ovšem samozřejmě jen pro ty, kdo trpěli a toužili po svobodě. Proto není divu, že je dnes mezi námi mnoho těch, kteří nostalgicky vzpomínají na „egyptské hrnce“ plné masa (srov. Bible, 2. kniha Mojžíšova, kap. 16, verš 3). ●

Text: Michal Kaplánek

Foto: Aleš Motejl

NA RYBÁCH V AUSTRÁLII

Kateřina Švagrová z Fakulty rybářství a ochrany vod JU je mistrýní republiky ve sportovním muškaření. V létě se vrátila z Austrálie, kde jí průvodce dělala světová ikona tohoto sportu.

Ženu s prutem u vody obvykle nepotkáte. O to víc vás překvapí, když vám mladá dívka sdělí, že se věnuje rybaření již osmnáct let. U Kateřiny Švagrové, studentky Fakulty rybářství a ochrany vod, ale brzy pochopíte, že ryby jsou pro ni vším. S tátou na ně chodila už od tří let a od šesti let je oficiální členkou rybářského svazu. Mistrýní republiky ve sportovním muškaření se stala hned na svém prvním závodě. „Žen, které se věnují závodnímu muškaření, je u nás odhadem nějakých třicet,“ říká rodačka z Kaplice a hned dodává, že je jí spíše než závodní rybaření bližší sportovní rybolov a cestování po světě. Muškaření je však samo o sobě nákladným sportem a cestování si k němu může jen málokdo dovolit. „Ve vodě mám na sobě věci třeba za sto dvacet tisíc. Když jste v muškaření hodně dobří, je šance, že si vás vezme nějaká velká světová firma pod křídla a sponzoruje vás. Myslím, že v Čechách zatím takové štěstí nikdo neměl, celosvětově je takhle podporováno jen několik málo žen,“ říká Kateřina.

KAŽDÝ DEN NA RYBÁCH

Brzy se mezi ně může sama zařadit. Po návratu z Austrálie ji oslovil velký světový výrobce sportovního vybavení a už má díky tomu na příští rok naplánovanou expedici na Nový Zéland. Zní to jako z pohádky? Za vším ale hledejte dřinu a píli. „Chodím na ryby poctivě každý den, někdy i dvakrát denně. I dnes jsem byla, než jsem jela do školy, Malši mám u baráku. Za dvě hodiny se dá chytit třeba padesát ryb, které samozřejmě pouštím zpět do vody,“ popisuje. Ač se to zarytým ochráncům přírody nemusí zdát, má Kateřina k rybám a k přírodě velmi blízký vztah. „Strašně mě rozčilují lidé,

kteří se k nim nechovají hezky. Když chytnu rybu, namočím si ruce, chytnu ji, pohladím, občas jí dám pusu. Táta mě učil, že když chcete být dobrý rybář, musíte se umět chovat k přírodě. Sama se rozhodně nepovažuji za ortodoxní závodní rybářku,“ tvrdí.

PLACHETNÍK NA PRUTU

Životní zážitek ji čekal letos v létě v Austrálii. Na prutu měla svoji vysněnou rybu – plachetníka. „Několik let jsem si přes internet psala s nejznámějším australským muškařským průvodcem Jonathanem Shalesem. On je světovou ikonou v mořském muškaření a tvrdil mi, že jednou přijedu a chytnu ho,“ líčí. Letos se jí to podařilo. Odjela na měsíc a půl do Austrálie, Jonathanovi se starala o dům a on ji vzal několikrát na moře. Na svůj více než dvouhodinový boj s padesátikilovým plachetníkem vzpomíná ještě dnes. „Několikrát jsem se rozbřečela bolestí. Plachetník svištěl obrovskou rychlostí pod vodou, po hodině mě začal stahovat dolů a chytla jsem takovou křeč, že jsem se nemohla hýbat. Nemůžete si ale dovolit pustit prut do vody. Naneštěstí pro mě dlouhý boj vyhrál plachetník, vysmekl se nám a zmizel v oceánu. Takže s ním ani nemám fotku, ale i to patří k rybaření,“ vzpomíná. Muškaření se bývalé basketbalistce a volejba-

listce také podepsalo na zdraví. „Osmnáct let jednostranného rotačního pohybu mi způsobilo problémy s kostrčí. Teď už se učím chytat i druhou rukou. U mořského muškaření a při zdolávání těžkých ryb máte prut zabodnutý na holém břiše, takže v Austrálii se mi při chytání tuňáků udělala kýla. Takové bolesti jsem ještě nezažila. Ale jinak jsem tam hodně svalově zesílila,“ popisuje. Jaký je to vlastně pocit, mít na prutu rybu? „Když zabere velká ryba nebo když ti zaloví štika pod nohama, je to obrovský adrenalin. Vždycky mi úplně poskočí srdce a začnu se klepat. Když chytnu nějakou kapitální rybu, tak se rozbřečím. A jdu se chlubit babičce. Tak to mám od malička,“ směje se.

Z VODŇAN NA ZÉLAND

Studium na Fakultě rybářství a ochrany vod bylo pro Kateřinu jasnou volbou, i když ne vždy platí, že vášnivý rybář musí mít silný vztah k vědě a výzkumu. „Od mala mám vztah k přírodě a chci o rybách něco vědět. Každý dobrý rybář by je měl dokonale znát. Ale nepopírám, že rybář je ve mně víc než vědec. Trochu jsem bojovala třeba s chemií nebo

genetikou, jsem spíše humanitně zaměřená. Ale zase rybářské a vodní právo jsem znala nazpaměť,“ říká. Bakalářskou práci psala o reprodukci sivena, který jí je jako lososovitá ryba blízký.

Nejbližší plány má Kateřina jasné. Bude pokračovat v kombinovaném magisterském studiu rybářství. Ráda by také udělala výstavu svých fotografií s přednáškou o Austrálii. Zvažuje rovněž nabídku odjet v únoru do Jihoafrické republiky, kde by mohla působit jako lektorka ženského národního týmu. „V Čechách jsem dělala průvodkyni mužskému jihoafrickému týmu, a protože byli spokojeni, přišla nabídka na trénink žen,“ líčí Kateřina. Odražuje ji ale tamní vysoká kriminalita. To Nový Zéland si v létě ujít rozhodně nenechá. Tahle část světa Kateřině hodně změnila pohled na život. „Jonathan tvrdil, že jsem ptáček vypuštěný z klece. Pořád do mě naléval svoji pohodu. Přijala jsem ten jejich způsob, kdy se na vás všichni smějí a chtějí vám pomoci. Po návratu do Čech to byl samozřejmě šok,“ říká. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: archiv Kateřiny Švagrové

LIDÉ BY SE MĚLI NAUČIT JÍST ALTERNATIVNÍ PLODINY

Docent Petr Konvalina (33) působí na Katedře agroekosystémů Zemědělské fakulty JU. Svůj výzkum orientuje na problematiku využití genetických zdrojů pšenice v ekologickém zemědělství a dále na otázky volby odrůd obilnin, množení a kvality osiv. Od roku 2012 je také proděkanem pro vnější vztahy Zemědělské fakulty JU.

O České republice se tvrdí, že je z hlediska kvality potravin „smetišťem“ Evropy. Je to tak? Je pravda, že řada potravin, které se u nás prodávají, není tak kvalitních jako v zemích západní Evropy. Ale jsou tu proto, že je lidé kupují. Pokud by je lidé nekupovali, obchodníci by na to museli začít reagovat. Jedna naše studentka-dálkařka, shodou okolností zástupkyně vedoucího jednoho supermarketu, dělala na toto téma diplomku. Obchod, ve kterém pracuje, se snažil prodávat řadu výrobků lokálních, kvalitnějších, ale narazili na to, že lidé nejsou ochotní akceptovat jejich vyšší cenu. Češi se obecně dívají, aby zboží hlavně bylo „v akci“, a odmítají si připustit, že v levném produktu dostanou třeba dvojnásobné množství vody, takže ve výsledku to vyjde nastejno.

Po revoluci jsme se lačně vrhli po všem, co nebylo české, nyní se zase trend obrací, česká vlaječka jednoznačně vítězí.

I když máte na výrobku českou vlaječku, ještě to neznamená, že suroviny jsou 100% české. Někdy stačí, aby se výrobek u nás přebalil. Důvodem, proč na to lidé slyší, je otázka určitého patriotismu, to je ostatně vidět v každém evropském státě. Nedávno jsem byl v Austrálii a tam to mají dotažené ještě trochu dál. Na výrobku mají speciální certifikát, kde se dozvíte nejen to, že je produkt vyrobený v Austrálii, ale že je vyroben Australanem a že příslušná farma je vlastněna Australanem, takže se jed-

ná o australský kapitál. U nás může být česká vlajka na produktu, který vyrábí třeba firma z Francie s pobočkou u nás. A pak se samozřejmě výrobci a prodejci chtějí svést na vlně skepticismu z dovozových potravin, hlavně z Polska.

Potkal jsem nedávno v obchodě paní, která si vybírala máslo, pečlivě jej prostudovala, a když zjistila, že je polské, vrátila ho zpět do regálu. Není to zase jen momentální mediální hysterie?

Polské potraviny jsou vůbec zajímavé téma, souhlasím, že hodně zprofanované. Obecně jsou polské potraviny kvalitní, problém je v tom, co se k nám dováží. V Polsku se vyrábí

řada místních specialit, regionálních potravin, které jsou na špičkové úrovni, ale samozřejmě také dražší. Obchodní řetězce dováží to, co lidé chtějí. A jsme zase u toho. Vše je vyvolané tlakem na cenu a tím, že jsme ochotni kupovat.

Může si vůbec spotřebitel udělat přehled o tom, co je opravdu české a co je v Čechách například jen přebalené?

To je velmi složité. U biopotravin, pokud by člověk zapátral, měl by se dostat po jednotlivých certifikátech až k samotnému farmáři. U konvenčních potravin je to složitější. Ne že by evidence neexistovala, ale spíše se klade důraz na standard

jakosti a hygienickou nezávadnost. Na původ se tolik nehledí, pro jednotný evropský trh to není až tak podstatné. Pokud by spotřebitel chtěl mít jistotu, že kupuje výrobky, které jsou opravdu české, měl by nakupovat u menších výrobců nebo u farmářů. Dnes jsou třeba populární minimlékárny. A co se týká obchodních řetězců, museli bychom jít po značkách, o kterých víme, že jsou české. Ty většinou používají alespoň částečný podíl českých surovin. A je to také o konkrétních smluvních vztazích, někdy může mlékárna ze střední Moravy jezdit pro mléko k nám do jižních Čech a naopak.

Regionální původ také garantují ochranné značky potravin.

Ano, a je jich poměrně dost. Národní ochranné značky potravin, jako je například KLASA, mohou být udělovány Ministerstvem zemědělství nebo třeba Potravinářskou komorou. Existují také regionální verze, jako třeba „Šumavský výrobek“. Nastavování těchto značek je samozřejmě podporováno Ministerstvem zemědělství, které v tom vidí šanci, jak se bránit levným dovozům. V rámci Evropské unie nelze dotovat výrobu a cenu, takže se velmi snadno stane, že je český výrobek dražší. Třeba proto,

že tu podnik pracuje s vyššími náklady na surovinu než třeba francouzský podnik, který může kupovat od francouzských farmářů, kteří dostávají od státu z historických důvodů vyšší dotace. Takže toto je jedna z možných cest, jak legálně podporovat domácí výrobu.

Lidé jsou z toho hodně zmatení. Ptají se, jak je možné, že se vyplatí převoz jablek odněkud ze Španělska víc, než je nakoupit od místních zemědělců?

Vyplatí. Důvody jsou jednoduché. V různých zemích mohou být odlišnosti v předpisech, různé vyjednané výjimky a aplikace legislativy.

A co se týká třeba španělských rajčat a podmínek, ve kterých se produkují... to jsou velmi intenzivní zahradnické provozy na úrovni továren, kde se využívá extrémně levná pracovní síla například

z Maroka. Nehledě na klima, které tam je. Když pak kamion veze 20 tun rajčat, tak těch 2,5 tisíce kilometrů zase nestojí tolik, aby se dovoz nevyplatil. A cena je pak úplně jiná, než když u nás zelinář rozváží po desetikilových bedničkách. Tomu nemá šanci konkurovat.

Nakousli jsme téma biopotravin. Výraz bio se stal módním a řekl bych trochu nadužívaným. Jedná se zase jen o momentální trend?

Trh s biopotravinami je u nás dnes relativně malý, uvádí se, že každý člověk v ČR utratí za biopotravinu kolem 200 korun za rok, což je poměrně málo. Když bychom se podívali do Švýcarska, tam jsou to řádově tisíce ročně. U biopotravin se trochu stalo chybou, že marketing začal příliš akcentovat důraz na zdraví, ale ono to tak nemusí být. Nikde není řečeno, že sádlo z „bioprasete“ bude zdravější, také po něm ztloustnete. Lidé mají pocit, že jsou biopotravinou primárně zdravější. A pak se občas stane, že někdo odhalí stopy reziduí pesticidů. Ne že by je snad výrobci

Důvod, proč kupovat biopotravinu, není v jejich zdravotní, ale v podpoře alternativ.

přes noc tajně stříkali, ale třeba se jablka nedopatřením při transportu umístila do bedny, kde předtím byla konvenční jablka. Stopy pesticidů, které jsou sice tisícinásobně nižší než u konvenčních potravin, vždy způsobí paniku, že někdo podvádí. My říkáme studentům, že důvod, proč kupovat biopotravinu a podporovat je, není v jejich zdravoti, ale hlavně v podpoře alternativ a menších výrobců a v podpoře zemědělců, kteří hospodaří šetrně k přírodě.

Spotřebitel předpokládá, že pokud kupuje biopotravinu, je to legislativně dobře pohlídané.

U biopotravin českého původu je jistota téměř stoprocentní, tady v podstatě neexistuje varianta, že by je někdo míchal s levnou konvenční potravinou. Potravinářství a zemědělství je dnes hodně kontrolované a ekologičtí zemědělci mají ještě pravidelné kontroly od nezávislých certifikačních organizací. Zkušební kontrolor dokáže odhadnout třeba i to, jestli není pole podezřele čisté, tedy jestli skladba plevelu odpovídá skutečnosti. Zavedly se i další kontroly, které dělá Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský. Eliminace potenciálních podvodů je tedy velmi vysoká. Farmář si v podstatě vědomě netroufne podvádět, protože by musel vrátet dotace, které získal na ekologické zemědělství.

Kdo tedy může legálně používat předponu bio?

Toto je striktně dané legislativou. Předponou BIO a EKO, včetně příslušné grafické značky se zelenými lístečky, může být označena pouze biopotravina s příslušnými certifikáty. V minulosti se někteří prodejci snažili vyrobit značky, které vyvolávaly pocit, že jsou bio. Soud to ale zakázal. Na výrobku musí být vždy napsáno, že se jedná o produkt ekologického zemědělství, musí tam být příslušná grafická značka a kód kontrolní organizace. A ještě se nově uvádí informace, zda se jedná o produkci Evropské unie nebo

mimo EU. Bohužel se většinou dozvíte, že se jedná o kombinaci obojího.

Jak hodnotíte boom farmářských trhů a regionálních značek?

Regionální značky jako „Chutná hezky. Jihočesky“ nebo „Šumavský výrobek“ jsou zajímavou cestou a podporou prodeje, ačkoli vypovídají především o geografickém původu. U většiny značek ale kvalita hraje podstatnou roli. Farmářské trhy zase podporují určitou alternativu k velkým výrobcům. Pokud provozujete malou rodinnou farmu, těžko se vám konkuruje nějaké nadnárodní firmě. Toto je jedna z cest, jak udržet místní výrobce a obecně zaměstnanost na venkově. Výrobců tu ale moc není, protože legislativa je poměrně přísná a finančně nákladná. Boom farmářských trhů proběhl před několika lety, dnes už se postupně vytríbily a mnoho jich je velmi povedených. Na druhou stranu na regionálních trzích je velmi znát sezónnost, která samozřejmě ve velkých řetězcích znát není. Takže lidé se pak diví, proč tam tu zeleninu celý rok nemají.

Nebo se naopak zamyslí, proč ve velkých řetězcích zeleninu mají.

Nebo konstatují, že už na trh nepůjdou. Ono je to také o změně životního stylu. Jet pro dvě kila masa na Šumavu asi není pro většinu lidí ekonomicky únosné. Dobře ale fungují modely agroturistických farem spojených s penzionem. Lidé tam jedou na víkend, v neděli si nakoupí výrobky a vrací se do města. Pokud je farma zaměřená na děti, může to mít i zajímavou edukativní funkci. Zvláště v dnešní době, kdy si některé malé děti myslí, že se maso vyrábí v továrnách.

Vy sám se zabýváte navracením takzvaných alternativních plodin, jako je například pšenice špalda, pohanka nebo proso, zpět do našeho zemědělství. Mají ale šanci konkurovat klasickým plodinám?

Hodně to souvisí s ekologickým zemědělstvím

a regionálními výrobci. Pokud chtějí konkurovat v globální konkurenci nadnárodních firem, musí produkovat něco odlišného. Konkurenceschopnost může souviset například s jejich nutriční hodnotou. Třeba pšenice špalda má takové chemické složení zrna, které je z nutričního hlediska příznivější pro lidský organismus. Je tam více protoplazmatických bílkovin a minerálních látek a snížený obsah škrobu. Často se zpracovává ve formě celozrnných výrobků, takže je v ní více vlákniny. Samozřejmě, když by se klasická pšenice setá zpracovávala také jako celozrnná, rozdíl by se snížily.

Proč tedy velcí výrobci více nepracují s celozrnnou moukou, která je zdravější?

Je v ní přirozeně větší obsah tuku a je náchylnější k rychlejšímu zkažení. Klasická pšenice setá je lépe přizpůsobena pro pěstování v konvenčním zemědělství. Pokud se ale jedná o ekologického farmáře někde na horách, tam by se klasické pšenici už tolik nedařilo. Špalda k nám totiž přišla z Alp, takže jí vyhovují chladnější podmínky. Je to také otázka určitého konzervatismu, farmáři u nás mají naučené pěstování několika plodin, u kterých dokonale ví, co s nimi dělat a jak je prodat. Takže je to pro ně jednodušší, než hledat nějaké alternativy.

Proč se vlastně těmto plodinám říká alternativní, když tu měly od pradávna své místo?

Možná by se jim spíše mělo říkat opomíjené. Dříve se používalo velké množství plodin, které jsme postupně zredukovali na pšenici setou, řepku, kukuřici nebo ječmen. Přitom třeba pohanka je pro naši oblast tradiční, je nenáročná na pěstování a navíc má řadu výhod díky svému nutričnímu složení. Je třeba vhodná i pro lidi trpící celiakií. Na druhou stranu nerovnoměrně dozrává, takže farmář se musí naučit ji sklízet. A také je chuťově velmi specifická. Proto se pěstuje velmi málo, ale produkce se běžně dováží z Číny.

Vy sám jíte alternativní plodiny?

Spíše se učím je jíst. Ono to vyžaduje trochu jiný přístup, dají se z nich vyrábět jiné výrobky, jiné pokrmy, mají jinou chuť. Z prosa jsou tradičním produktem jáhly, které se dají přidávat do sladkých moučnicků. Ze špaldy se toho dělá opravdu hodně, od těstovin, koláčů až po kávu.

Nedávno si Zemědělská fakulta pořídila vlastní včelstvo, začala produkovat svůj vlastní med, a připravuje dokonce vlastní minipivovar. Jak tenhle nápad vznikl?

Chtěli jsme fakultu prezentovat něčím pro ni typickým, nejen klasickými propagačními předměty. Proto jsme vytvořili sadu výrobků, které si buď sami vyrábíme nebo si je necháváme vyrobit podle našich receptur. Nápad se včelami vznikl tak, že se nám příliš nedařilo opylovat pohanku, která včely potřebuje. Takže jsme spojili příjemné s užitečným a letos už jsme vyprodukovali asi dvacet kilo fakultního medu. Fakultní pivovar je ve fázi zpracování projektové dokumentace, a pokud vše dobře dopadne, příští rok by se mělo začít stavět. Nakonec se rozrostl ve výzkumný minipivovar s relativně slušným objemem výroby. Ekonomicky to sice bude nula od nuly, ale propagační a edukační účel to výborně splní. ●

Text: Miroslav Vlasák

Foto: Aleš Motejl

CENTRUM PREVENCE ROZŠÍŘILO SVÉ SLUŽBY

Udělat něco pro své zdraví nebylo na Jihočeské univerzitě nikdy snazší než teď. Zdravotně sociální fakulta JU totiž rozšířila služby Centra prevence civilizačních chorob, které přestěhovala z nemocnice do českobudějovické Nerudovy ulice a dovybavila ho moderními přístroji.

Komplexní poradenství a vstřícné ceny – to jsou dva základní argumenty, kterými nové centrum prevence ZSF JU zve lidi všeho věku, aby si nechali zkontrolovat zdravotní stav a na základě naměřených hodnot se poradili s odborníky, jak své zdraví udržet nebo vylepšit. Především pohybem a vhodnou stravou, což se týká i studentů, pro něž je zvlášť důležité si včas nastavit správnou životosprávu. I proto se fakulta rozhodla poskytnout studentům a zaměstnancům Jihočeské univerzity slevu ve výši 20 % na všechny služby centra.

Je určené pro širokou veřejnost. „Poskytujeme na jednom místě zdravotní, pohybové i výživové poradenství. Tím jsme v jižních Čechách jedineční, protože poraden zaměřených na stravu či pohyb je víc, ale naši výhodou je právě ta komplexnost. Díky ní můžeme důkladně zkontrolovat zdravotní stav člověka a průběžně sledovat, jak reaguje na navrhovanou změnu jídelníčku či zvýšení pohybových aktivit,“ vysvětlila koordinátorka centra Lenka Šedová.

Má bohaté zkušenosti z mnoha měření, která ZSF pravidelně pořádá při akcích i mimo fakultu. Například na náměstí při Mezinárodním dni sester, v kampusu JU při výuce Nordic Walking nebo třeba na festivalu vodních sportů v Českém Vrbném. O měření tlaku, cholesterolu či tuku v těle mívají vždy velký zájem senioři, ale se vzrůstající

osvětou přibývá i lidí středního a mladšího věku. „Jsme spíš orientováni na dospělé, ale navazujeme také kontakty na místa, která sdružují rodiče s dětmi,“ dodala Šedová.

Toto pracoviště existuje při ZSF JU už od roku 2006, nyní ale získalo vhodnější zázemí: sídlí vedle mateřské školy na adrese Nerudova 53a. Prolínají se v něm tři části: poradna pro zdravotní edukaci, výživové a pohybové poradenství. Zaměřuje se i na osvětu, může poradit jednotlivci i skupinám. Výhodou je, že v centru pracují lidé, kteří na toto téma i vyučují, a studenti tam chodí na praxi. Pevná provozní doba je zatím tato: v úterý od 14 do 17 hodin zdravotní poradenství, ve středu od 8 do 11 hodin výživové a pohybové poradenství a ve čtvrtek od 14 do 17 hodin všechny druhy poraden, tedy zdravotní, výživové i pohybové. Další časy závisí na individuální dohodě. Nejlepší je objednat se předem na mailu centrumprevence@zsf.jcu.cz, anebo v ordinálních hodinách na telefonech 737 480 208 nebo 389 037 845.

„O správném stravování lze najít v dnešní době obrovské množství informací v různých médiích včetně internetu. Ne všechny jsou však správné, navíc je velmi těžké se v nich vyznat a vybrat si přesně na míru to, co se komu hodí. Často lidé udělají spoustu chyb a k vytouženému cíli vůbec nedojdou. Základním předpokladem úspěchu jsou kvalitní odborné informace,“ řekl David Kimmer,

který má na starosti výživové poradenství. Poskytuje jak rady pro správný jídelníček, tak stravovací plány na delší období. V první fázi na tři měsíce s pravidelnou kontrolou zdravotního stavu, kdy specializovaná měření umožní zareagovat na aktuální stav a průběžně jídelníček upravovat.

V nabídce jsou měření krevního tlaku, BMI, obvodu pasu a boků, měření složení těla pomocí přístroje Bodystat 1500 a také měření biochemických parametrů z kapky krve: glykemie, celkového cholesterolu, triglyceridů či laktátu. To umožňuje zkontrolovat zdravotní stav v potřebných souvislostech: například Bodystat stanoví celkový tuk ve vztahu ke svalové hmotě a množství vody v organismu, a to v celém těle, což je důležité. Stejně tak měření triglyceridů, které přesněji odhalí kardiovaskulární rizika. Tuto šanci dává jednou za dva roky preventivní prohlídka u praktického lékaře, zatímco v centru je dostupnější – toto vyšetření z kapky krve stojí 30 korun.

Mladí lidé jsou jednou z nejrizikovějších skupin a je třeba je podchytit včas, aby si nastavili životní styl správně.

Naměřené hodnoty jsou východiskem k dalšímu upevňování zdraví nastavením odpovídajícího jídelníčku a rozpočíváním těla. Lukáš Martinek zdůrazňuje, že důležitá je pravidelnost, proto nabízí tréninkové plány i soukromé trenérské lekce. V centru je i tělocvična, ale bez posilovacích strojů. „Nejsme běžné fitko, naším hlavním záměrem je naučit člověka hýbat se tak, aby to prospívalo jeho zdraví. Nejde jen o to, aby zhubnul nebo aby měl svaly, ale aby se nekrčil, nezadýchával a podobně.“

K tomu slouží různá disbalanční cvičení, kompenzační a posilovací programy,“ uvedl. Jako organizátor volejbalových turnajů Jihočeské univerzity má dost zkušeností se studenty, kteří většinu dne prosedí v učebnách. Mladí lidé jsou jednou z nejrizikovějších skupin a je třeba je

podchytit včas, aby si nastavili životní styl správně. Proto je v centru rádi uvidí a vyjdou studentům vstříc časově i cenově. „Prevence má velký smysl a není dobré ji odkládat – čím později, tím jsou změny zažitých stereotypů obtížnější,“ upozornil David Kimmer. ●

Text: Alena Binterová

Foto: Aleš Motejl

INVEST DAY

OD NÁPADU K REALIZACI

Máte podnikatelského ducha a spoustu skvělých nápadů, chcete si otestovat své prezentační dovednosti, sestavit byznys plán, soutěžit s ním o ceny a s trochou štěstí získat od investorů počáteční kapitál na rozjezd vlastního podnikání? Právě to vám umožní soutěž Invest Day, která je určena všem kreativním studentům Jihočeské univerzity.

JAK JE SOUTĚŽ KONCIPOVÁNA

„Soutěžící představí porotě své podnikatelské záměry a před reálnými investory budou mít omezený čas na jejich obhajobu. Porota následně rozhodne o třech nejlepších projektech, jejichž tvůrci získají celou řadu zajímavých cen jako například tablet, roční předplatné časopisu Reflex, vouchery na ekonomické poradenství či poukázky na kurz manažerského vzdělávání,“ vysvětluje děkan Ekonomické fakulty Ladislav Rolínek.

JDE PŘEDEVŠÍM O KVALITU

Do soutěže se můžete přihlásit přes webové stránky, kam zároveň vložíte svůj podnikatelský záměr. Při samotných prezentacích by budoucí podnikatelé měli být schopni předat investorům hlavní myšlenku projektu v časovém limitu a soustředit se zejména na oblasti, které jsou podstatné pro následné hodnocení nápadu. Mezi tyto oblasti patří nejen proveditelnost, návratnost, originalita, kvalita zpracování podnikatelského záměru, ale také potenciál dalšího růstu a společenská odpovědnost.

NÁPAD ZA MILION

Máte v hlavě milionový nápad, chcete ho představit investorům, ale nejste si jisti, zda nemůže dojít ke zneužití informací? Žádný

strach, soutěž je organizována jako neveřejná a projekty soutěžících budou chráněny smlouvou o mlčenlivosti, kterou podepisují všichni zúčastnění.

UVEĚDTE V ŽIVOT SVŮJ SEN O PODNIKÁNÍ

Pokud se chystáte podnikat v tom, co vás opravdu baví, potom je velmi pravděpodobné, že budete úspěšní. Je však dobré, když vám navíc někdo podá pomocnou ruku, abyste svůj sen o podnikání mohli úspěšně zrealizovat. Soutěž je proto vhodná i pro studenty, kteří chtějí zjistit, zda má jejich nápad šanci, a kteří jej plánují skutečně uvést v život. Investoři jsou lidé z podnikatelské praxe, kteří už přišli do styku se stovkami nových projektů, proto vám kromě investice mohou poskytnout také velmi cennou zpětnou vazbu, která může rozjezd vlastního podnikání velice usnadnit. ●

Text: Filip Šuster, Radim Dušek, Petr Štumpf

Oficiální webové stránky soutěže:

<http://investday.ef.jcu.cz/>

Mezní termín registrace: 24. říjen 2014

Termín konání soutěže: 21. listopad 2014,
Ekonomická fakulta JU

Soutěž
podnikatelských
záměrů

Pro studenty
Jihočeské
univerzity

invest Day 2014

*Studuješ na Jihočeské univerzitě?
Máš podnikatelský nápad, ale chybí ti finance?
Chceš vyhrát tablet a další ceny v hodnotě 10 000 Kč?*

*Vytvoř a prezentuj svůj podnikatelský záměr,
soutěž o zajímavé ceny a pokus se získat finance
na rozjezd svého byznysu od skutečných investorů!*

Více informací na investday.ef.jcu.cz

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
In České Budějovicích

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Agence pro podporu podnikání a investic

INOVACE A KREATIVITA
INVESTIČNÍ PODPORA
ČESKÉ BUDĚJOVIC

Partneři projektu:

Sponzoři projektu:

POŘÁD NĚCO HLEDÁM

Učitelé na prvním stupni bývají ve feminizovaném školství ceněni zlatem. Pětatřicetiletý absolvent Pedagogické fakulty JU Jan Přeslička během osmileté praxe ušel cestu z jihočeské malotřídky až do moravské školy s moderním přístupem a metodami.

Jan Přeslička má učitelské geny v krvi. Jeho dědeček byl učitelem na gymnáziu, maminka je v jeho rodné Jihlavě lektorkou a ředitelkou místních mateřských škol. „V devadesátých letech můj život hodně ovlivnily počítače. Po fázi hraní her přišlo programování. Spíše než algoritmická lehkost a čistota mě zaujala možnost vytváření vlastního mikrosvětla,“ vzpomíná. Jeho kroky tak logicky vedly na Střední průmyslovou školu v Jihlavě. I když je dnes učitelem na 1. stupni ZŠ, získané zkušenosti rozhodně nelituje. „Každá znalost se počítá, ale kromě svobodného programování mě studium příliš nenadchlo. Ve druháku se můj zájem začal obracet k umění a humanitním vědám. Začal jsem více navštěvovat koncerty, divadla, vernisáže, autorská čtení, diskuse. Propadl jsem také hraní na kytaru,“ přibližuje zlomový okamžik. I přes zásadní příklon k umění v roce 1997 nastoupil na VUT do Brna. „Po počáteční euforii a objevování nového světa nastoupila osamělost. Na přednáškách a cvičeních přišlo důležité setkání s docenty, jejichž jména mi dodnes zní v hlavě. Neodsuzuji je, ale jejich tehdejší roli jsem chápal jako kombajnérskou – oddělit zrna od plev. Jsem idealista a tento přístup mě děsí. Jejich pojetí intimně znějícího předmětu diskrétní matematika mi zasadilo poslední ránu a VUT jsem nadobro po 2 semestrech opustil,“ vzpomíná.

OBJEV SI SÁM

I když patří k lidem, kteří neustále hledají, Pedagogická fakulta JU patří k těm šťastným životním volbám, protože jej nasměrovala k budoucímu povolání. A vlastně i poslání. Nejprve začal studovat kombinaci Fyzika – Výpočetní

technika. „Jaké bylo překvapení, když se v mém rozvrhu objevil známý předmět diskrétní matematika. Byla to snad osudová náhoda, že jsem zrovna díky tomuto předmětu poznal člověka, který patří v mém žebříčku pedagogů na jedno z prvních míst, pana docenta Václava Nýdla. Byl to pro mě skvělý životní inspirátor a hlavně pedagog. Místo pro mě nesrozumitelných definic, vět a důkazů – tužka, puntíky a čáry. Objev si sám. Tento princip se ke mně v posledních letech vrací, když se začínám věnovat matematice profesora Hejného,“ pochvaluje si. A nic na tom nezměnilo ani to, že věčně hledající student Jan technické obory nakonec nadobro opustil. „Dva roky na oboru mi ohromně rozšířily obzory. Začínal jsem více uvažovat za sebe, obhajovat své názory, zajímat se o historii, náboženství, jazyky, hrál jsem v kapele. Bohužel jsem také začínal docházet k názoru, že mi zvolený obor nesedí,“ vysvětluje.

NESMÍRNÁ SÍLA ROZHODNUTÍ

A jsme na konci jeho studentské cesty. Definitivní a zásadní životní rozhodnutí padlo na

studium Učitelství pro první stupeň. „Líbí se mi univerzálnost, kdy se člověk vzdělává ve všem a udělá si přehled,“ říká Jan, kterému navíc jako skautskému vedoucímu byla práce s dětmi blízká. Na studium a studentský život vzpomíná rád. „Myslím, že studentský život je propedeutikou občanského života. Ano, bavili jsme se, dělali ‚hlouposti‘, porušovali pravidla, ale taky jsme pořádali, cestovali, diskutovali a inspirovali se. Výhoda člověka, který zažil aktivní studentský život, je ta, že má větší předpoklad nezapadnout do poslušné, nic nevytvářející masy, která umí ze všeho nejlépe na světě ovládat ovladač,“ zamýšlí se. S náročnými zkouškami bojoval po svém. „Síla vašeho rozhodnutí, o kterém víte, že je správné, a které jste si po předchozích peripetích museli nějakým způsobem propracovat a vybojovat, je nesmírná a pomohla mi se tím prokousat.“ U pedagogů nejvíce oceňoval partnerský přístup ke studentům. „Mnozí z nich byli skvělí lidé, kteří vás neděsí, považují za sobě rovné, mají jasné nároky a umožní vám ukázat, co ve vás je,“ vzpomíná. A právě tehle přístup si odnesl s sebou do praxe.

POPVRVÉ V PRAXI

První „štací“ čerstvě vystudovaného pedagoga byla sportovní škola v rodné Jihlavě. V učitelském sboru se mu líbilo, těšila ho zpětná vazba od rodičů i dětí. Přesto opět padla kosa na kámen. „Přišly první hospitace, kritika a obhajoba na ředitelském ‚koberečku‘. Kde prý beru v prvním roce praxe jistotu, že moje názory a metody jsou správné? Ano, byl jsem tehdy nezkušený, přesto mi přišlo zcela v pořádku o tom diskutovat a nebrat výhrady shora jako příkazy. Se zlou jsem se potázel a ze školství po roce odešel,“ vzpomíná na ne úplně povedenou profesní kapitolu. Po dvou letech se ale do školství vrátil a podle svých slov prožil krásných pět let učitelské praxe na malotřídce v jihočeském Holubově. „Malotřídka je velká škola každého učitele. Malý učitelský kolektiv je přímo definován potřebou souladu, respek-

tu a všeobecné pohody. Pokud narazíte na dobrý kolektiv jako já, stane se vaší srdcovou záležitostí a i v nejtěžších chvílích se za vás neváhá postavit,“ líčí.

Z HOLUBOVA NA MORAVU

Psal se rok 2013 a bývalý věčně hledající student Jan Přeslička měl za sebou sedm let praxe ve školství. Nebyl by to ale on, kdyby i jako pedagog dokázal přešlapovat na místě. Osud jej tentokrát nasměroval do středomoravské Horky nad Moravou, kde v současné době druhým rokem vyučuje na místní základní škole. Ta je velmi pokroková, zabývá se osobnostním rozvojem žáků i pedagogů, takže se Jan vzdělává v oblasti komunikace, hodnocení, typologie MBTI, respektování, RWCT (Čtením a psaním ke kritickému myšlení). „Učíme párově s kolegyní, zabýváme se mapami učebního pokroku, pořádáme kavárny s rodiči. Díky projektu jsem se začal vzdělávat a práce mi chtěně začala přerušovat i do volného času. Za obrovský přínos považují velké množství seminářů s českými kapacitami v daných oborech. Mnoho z nich mi pomáhá nejenom v profesním, ale i v soukromém životě,“ dodává. Po letech klidu tak přišel impuls posunout se dál, pracovat na sobě a hlavně sdílet své pokroky s ostatními učiteli. Vyjasňovat si své místo v pedagogickém světě. „Za svoji současnou největší výzvu považuji matematiku profesora Milana Hejného. Po týdenní letní škole a prvních dvou měsících s prvňáky považuji její principy za to nejlepší, s čím jsem se v oblasti didaktiky matematiky zatím setkal,“ říká. Na závěr by popřál studentům, aby našli sílu se vzeprít tlakům systému, trendů nebo třeba i rodičů a hledali v sobě své cesty, svoje chtění a svoje cíle. Pedagogům potom mnoho kantorské radosti ze studentů, kteří za nimi chodí nejen po zkoušky a zápočty. ●

*Text: Miroslav Vlasák
Foto: Miroslav Videňský*

POLÁRNÍ LETNÍ TÁBOR

O polárním výzkumu na Jihočeské univerzitě je v posledních měsících hodně slyšet. V létě jsme na Špicberkách otevřeli vlastní arktickou stanici. Jak se žije za polárním kruhem našim výzkumníkům?

POLÁRNÍ THAJCI

Polární souostroví Svalbard, česky Špicberky, je mezinárodní území pod správou Norska. Na ostrovech žijí necelé tři tisícovky lidí, ale stálá populace v podstatě chybí. Velkou část obyvatelstva tvoří horníci, stále se tu ještě těží černé uhlí. Další početnou skupinu tvoří vědci a administrativní pracovníci, zbytek obyvatel pracuje v cestovním ruchu. Najdeme tu překvapivě také komunitu Thajců, kteří se sem vlastně dostali omylem jako uprchlíci. Ale než jet zpátky domů, raději se na ostrově usadili. Území Svalbardu je demilitarizované a neplatí se tu daně. Sami Norové sem jezdí většinou jen na pár let. „Na Norech, kteří zde žijí dlouho, je to trochu vidět. Jsou v pohodě, ale když člověk něco potřebuje, tak to odkývají, na e-mail odpoví za 14 dní, prostě žádný stres,“ říká Jan Kavan z Centra polární ekologie, který jezdí každoročně na Svalbard a tráví tam celé léto. Česká výprava však nejvíce spolupracuje s Poláky, kteří mají stanici kousek od té naší. Polská loď nám také vozí náklad s vybavením a jídlem.

NEJSEVERNĚJŠÍ ZÁPAS

Čech si Špicberky představí jako pustinu za polárním kruhem. „Záleží na tom, kde zrovna jste. Hlavní město Longyearbyen, kam přilétáme a kde teď nově máme naši polární stanici, je město plné turistů jako každé jiné na pevnině. Jedinou zvláštností jsou vycpaní lední medvědi,“ říká Alexandra Bernardová, doktorandka z Centra polární ekologie. Na Svalbardu byla již šestkrát. V Longyearbyenu, kde univerzita letos otevřela vlastní výzkumnou stanici, dostanou účastníci

expedice první instrukce, včetně školení ve střelbě z pušky. Pak se přemísťují za výzkumem do zátoky Petunie. A to už divočina je. Nejbližšímu opuštěnému ruskému městu Pyramiden, kde žije přes léto 10 lidí, se říká „město duchů“. Staré prázdné vyrabované baráky „dokrášluje“ náměstí se sochou Lenina. V roce 1998 se tu skončilo s těžbou černého uhlí a město zůstalo vyklizené. Lidé se sem znovu vrátili o deset let později. „Hodně se to zlepšilo. Pracují tam Tádžikové, kteří jsou moc milí, zvali nás několikrát na večeri. Dokonce jsme uspořádali fotbalový zápas Česko-Tádžikistán, vyhráli jsme 20:4,“ vzpomíná na jeden z patrně nejsevernějších fotbalových zápasů Jan Kavan.

POZOR NA MEDVĚDY

Život v Petunii v něčem připomíná letní tábor. „Ráno vstaneš, vyčistíš si zuby, připravíš snídani pro ostatní, rozhlédneš se, jestli tam není medvěd,“ směje se Jan Kavan, ale v podstatě není daleko od pravdy. Saša jeho slova potvrzuje: „Jedím šestou sezónu a nikdy jsme tam neměli tolik medvědů jako letos, předtím jsme je potkávali výjimečně. Většinou jsou plaší, ale odhadnout se to nikdy nedá,“ dodává. Co může první den působit jako zajímavé zpestření, je už další dny spíše otrava. Medvědi si postupně zvykají na přítomnost lidí a musíte zkrátka počítat s tím, že to nejste vy, kdo je tu doma. Stačí ale dodržovat základní pravidla – jídlo musí být dobře zavřené, nutné je chodit alespoň ve dvou, mít s sebou pušku a vysílačku.

HEZKY JE, KDYŽ NEPRŠÍ

V Petunii není signál ani internet, elektřina se získává z generátoru. K dispozici jsou pouze vysílačky a satelitní telefon. Přesto je o zábavu postaráno. „Snažíme se maximálně využít čas. Když už vyjde počasí, nemá cenu dělat jen krátké výpravy. Takže domů dorazíme kolem osmé večer, připravujeme večeři, občas je potřeba něco opravit, nasekat dřevo. Zábava se vždy najde,“ popisují Saša a Jan denní režim. Co se vlastně na Špicberkách rozumí hezkým počasím? „Že neprší,“ odpovídají jednohlasně a dodávají,

že průměrná teplota je kolem 6 stupňů. „Je to takové počasí jako u nás v listopadu, ale zima nám nevadí, spíše to vlhko, pokud prší. Vlastně nám nevadí ani to celodenní světlo, během prvních dnů se unavíte a pak už nemáte se spaním problém, zvyknete si,“ říkají a pochvalují si, že člověk alespoň déle vydrží v terénu, může práci v klidu dodělat a ráno se mu se světlem lépe vstává.

PRVNÍ ČESKÁ POLÁRNÍ STANICE

Zkoumat se dá v Petunii téměř cokoli, každý si vybere podle svého zaměření. Jezera, ledovce, sedimenty, řasy, rostliny i živočichy. Nevyužitý nezůstane dokonce ani sobí trus. Obrovskou výhodou je zázemí nové polární stanice v Longyearbyenu, kde je možné vzorky rovnou zpracovat. „Mít vlastní arktickou stanici byl dlouho náš sen. Dosud jsme využívali hostely, které však neposkytují optimální zázemí. Teď už máme vše potřebné na místě. Tímto odpadá nejen časová náročnost přípravy každé cesty, ale také vysoké náklady na přesun materiálu a vybavení, které jsme doposud každý rok transportovali z České republiky,“ říká docent Josef Elster, vedoucí Centra polární ekologie. Dodává, že cílem je nyní vybudovat v Petunii vlastní mobilní obytné kontejnery. ●

*Text: Miroslav Vlasák
Foto: archiv Jana Kavana*

Cesty ke svobodě: Opletal – Palach – Havel

Budějovický listopad 2014

Připomeňme si události zlomových let 1939, 1968 a 1989.

- 10. 11. Večer s Tomášem Halíkem
- 12. 11. Svíčková mše a setkání na Piaristickém náměstí
- 13. 11. Konference Cesty ke svobodě
- 13. 11. Koncert Rudyho Linky

Pořádá Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Jihočeské divadlo a statutární město České Budějovice pod záštitou rektora Jihočeské univerzity Libora Grubhoffera a senátora Jiřího Šestáka.

ŘÍJEN

21. ŘÍJNA

Akademické půlhodinky: Jakub Sirovátka - Povinnost! Co tím Kant myslí?

14.00 studentský kostel v Českých Budějovicích v ulici Karla IV. č. 22

Pravidelný týdenní cyklus popularizuje vědecká témata formou krátkých přednášek s diskusemi. Přednášet bude docent Jakub Sirovátka z Teologické fakulty.

LISTOPAD

4. LISTOPADU

Akademické půlhodinky: Julius Lukeš - Čeho jsme produktem

14.00 studentský kostel v Českých Budějovicích v ulici Karla IV. č. 22

Pravidelný týdenní cyklus popularizuje vědecká témata formou krátkých přednášek s diskusemi. Profesor Julius Lukeš je světově uznávaným parazitologem. Působí na Přírodovědecké fakultě JU a Biologickém centru AV ČR.

5. LISTOPADU

Přednáška Karla Janečka

13.00 Aula JU

Přednáška českého matematika, podnikatele a pedagoga, který je také zakladatelem Nadačního fondu proti korupci a autorem vlastního systému matematických algoritmů pro obchodování s finančními deriváty.

10. LISTOPADU

Přednáška Tomáše Halíka

19.00 studentský kostel v Českých Budějovicích v ulici Karla IV. č. 22

V rámci připomenutí 25 let od listopadu 1989 zavítá do Českých Budějovic katolický kněz, sociolog a teolog Tomáš Halík.

11. LISTOPADU

Akademické půlhodinky: Jiří Jankovský - Člověk (dítě) se zdravotním postižením

14.00 studentský kostel v Českých Budějovicích v ulici Karla IV. č. 22

Pravidelný týdenní cyklus popularizuje vědecká témata formou krátkých přednášek s diskusemi. Docent Jiří Jankovský je zakladatelem centra Arpida a rovněž působí na Zdravotně sociální fakultě JU.

12. LISTOPADU

Svíčková mše a studentský happening

17.00 Piaristické náměstí a slepé rameno řeky Malše

V rámci připomenutí 25 let od listopadu 1989 se uskuteční tradiční svíčková mše v klášterním kostele na Piaristickém náměstí, které bude předcházet komentovaná projekce dobových záběrů z let 1939 až 1989 a vystoupení Jardy Svobody z Trabandu.

13. LISTOPADU

Konference Cesty ke svobodě a koncert Rudyho Linky

Aula JU

V rámci připomenutí 25 let od listopadu 1989 se na půdě univerzity setkají významné osobnosti politického a společenského života. V rámci akce je připraven koncert známého jazzového kytaristy Rudyho Linky.

18. LISTOPADU

Akademické půlhodinky: Petr Konvalina - Je ekologické zemědělství udržitelná alternativa?

14.00 studentský kostel v Českých Budějovicích v ulici Karla IV. č. 22

Pravidelný týdenní cyklus popularizuje vědecká témata formou krátkých přednášek s diskusemi. Docent Petr Konvalina ze Zemědělské fakulty se v přednášce zaměří na ekologické zemědělství a alternativní plodiny.

www.jcu.cz
facebook.com/jihoceska.univerzita
twitter.com/JihoceskaUni